

Meža īpašnieku un valsts sadarbības pieredze resursu pārvaldībā Eiropas Savienībā

Aiga Grasmane

Latvijas Meža īpašnieku biedrība

Saturs

- Pieredze dabas aizsardzībā privātās zemēs ES valstīs – ENPLC projekts
- Izmantotās iespējas Latvijā
- Drošās ostas likums (Safe Harbour Law)

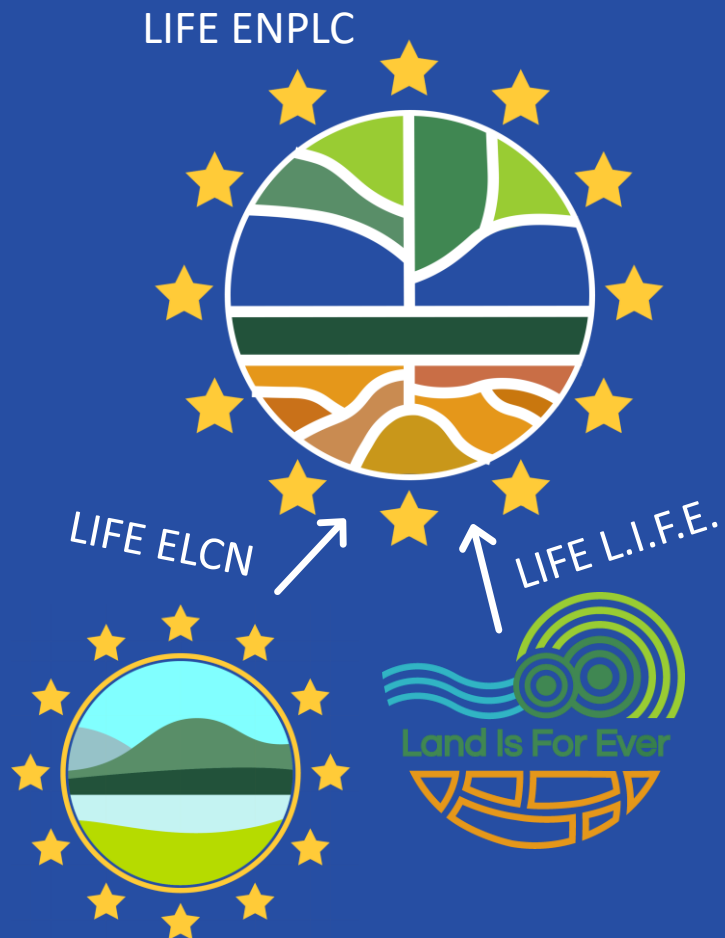

ENPLC

European Networks for Private Land Conservation

Eiropas tīkls dabas aizsardzībai privātās zemēs

European Networks for Private Land Conservation (ENPLC)

Kas: Apvienoti dabas aizsardzības praktiķi ES

- Projekta norises laiks: 2020-2024
- 1.7 Mil Euro budžets

Kā: Izveidota dabas aizsardzības un zemes īpašnieku koalīcija

- Savienība starp Eurosite, ELO un to saistītām organizācijām

Mērķi :

- Izveidot tīklu nacionālā un ES līmenī, veidojot sadarbību starp dabas aizsardzības speciālistiem un zemes īpašniekiem
- Izveidot zināšanu bāzi par privātās zemes aizsardzību ES

Landowners

Conservationists

- 18 Projekta partneri
- 11 ES dalībvalstis
- Vienlīdzīga NVO un zemes īpašnieku organizāciju pārstāvniecība organizations

Sabiedrības iesaiste

Atbalstām sabiedrības zinātni un brīvprātīgo kustību kā veidus kā iesaistīt un izglītēt sabiedrību dabas aizsardzības jautājumos

Apzināšana

Veicinām apzināšanos par dabas aizsardzību privātās zemēs un palīdzam zemes īpašniekiem gūt sabiedrības novērtējumu par veikto ieguldījumu.

Rīki dabas aizsardzībai

Pārbaudām, uzlabojam un harmonizējam dabas aizsardzības rīkus dažādos nosacījumos Eiropā

Finansējums dabas aizsardzībai

Ierosinām labākus finanšu nosacījumus zemes īpašniekiem un dabas aizsardzības speciālistiem izmantot pieejamos rīkus.

Zināšanas

Piedāvājam pieeju mūsdienīgiem resursiem dabas aizsardzībai privātās zemēs

‘Dabas aizsardzības un zemes īpašnieku koalīcija, kas strādā kopā, lai aizsargātu un atjaunotu privātas zemes dabai un klimatam Eiropā’

Finanšu instrumenti:

Ienākumu nodoklis

- Nodokļu atlaides, ja īpašums (vai tā daļa) tiek atvēlēta dabas aizsardzībai. Aprēķins var tiks balstīts negūtos ienējumos vai arī izdevumos no dabas apsaimniekošanas pasākumiem.
- Samazināt nodokļu likmi no ieņēmumiem, kas rodas no dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanas.

Īpašuma nodoklis

- Īpašuma nodokļa atlaide, ja īpašuma saimnieciskā darbība tiek ierobežota dabas aizsardzības vārdā. Ja īpašums tiek atvēlēts dabas aizsardzībai, nodokli var automātiski samazināt, jo krītas tā kadastrālā vērtība.

Mantojuma nodoklis

- Ja īpašums vai tā daļa ir atvēlēta dabas aizsardzībai, vai īpašuma attīstība ir ierobežota nākotnē, tad tiek piemērota atlaide mantojuma nodoklim

Maksājumi no budžeta

- Tiešie maksājumi zemes īpašniekiem, kas īsteno uz dabas aizsardzību vērstus apsaimniekošanas plānus, ko uzrauga valsts iestādes. (Skandināvijas piemēri)

Maksājumi no vides NVO

- Granti un fondi, ko administrē vides NVO. Tehniskās palīdzības granti vai granti kapacitātes celšanai un zināšanu izplatībai.

Finanšu instrumenti:

Partnerības starp zemes īpašniekiem un uzņēmumiem

- “Piesārņotājs maksā” princips. Uzņēmumi maksā apdrošināšanas prēmijas par augsta piesārņojuma riska pasākumiem vai maksā kompensāciju par nodarītiem zaudējumiem. Uz šo finansējumu var pretendēt zemes īpašnieki dabas aizsardzības pasākumu veikšanai.

Kompensējošie pasākumi

- “Piesārņotājs maksā” princips. Zemes īpašnieka veiktie dabas aizsardzības pasākumi var būt kā kompensējošais pasākums kāda attīstības projekta negatīvās ietekmes izpirkšanai. Bioloģiskās daudzveidības tirgus instruments.
!!! Vai risina problēmu? Vai pietiks zemes?

Dabas aizsardzības zīmoli un sertifikācija (tirgus piekļuve)

- Zīmoli lauksaimniecības vai koksnes produktiem vai īpašumu sertifikācija, kas apliecina dabai draudzīgu ražošanu, kas sniedz īpašniekam labāku piekļuvi tirgum vai labāku cenu precei. Meža sertifikācija, kas var piedāvāt labāku cenu vai nodrošināt piekļuvi tirgum.

Zemes iegādes finansēšana dabas aizsardzībai

- Finansiāls atbalsts zemes iegādei dabas aizsardzības mērķim (uz visiem laikiem). NATURA2000 teritorijās, lai nodrošinātu šo platību mērķu sasniegšanu. Ārpus NATURA2000 platībām publisko līdzekļu izmantošana nav atbalstāma. Lai nodrošinātu zemes iegādi ārpus NATURA2000, ES jāizveido labvēlīgi nosacījumi: piemēram privāts finansējums, loteriju fonda izmantošana, sponsori, korporatīvās partnerības.

Sabiedrības zinātne (Citizen Science)

Tiek veicināta ar ES politikas dokumentiem (piem. jaunā ES Meža stratēģija)

Sabiedrība tiek iesaistīta datu vākšanā

Sistēma labi strādā jomās, kas saistītas ar medību jautājumiem un atkritumu problemātiku. Piemēri Latvijā: Vides SOS, Dabas dati, MEDNIS (medību jautājumi).

Spānijā šī pieeja veicinājusi retas sugas Ibērijas lūša aizsardzību

Nav daudz piemēru šo jomu attiecināt uz sabiedrības iesaisti bioloģiskās daudzveidības sistemātiskā datu vākšanā

Piemērs no Beļģijas, kur vides NVO ir deleģējums veikt monitoringu par noteiktiem parametriem, taču lai to darītu, datu vācējiem ir jāparaksta PROTOKOLS, kas paredz nosacījumus privātas zemes apmeklējumam

Brīvprātīgo kustība

Sabiedrības iesaiste dabas aizsardzības pasākumos

Iesaistās dažādas sabiedrības grupas: seniori, studenti, apmaiņas studenti

Piemēri Latvijā: Lielā talka, siena talkas bioloģiski vērtīgos zālajos, upju un ezeru pielūžņojuma un piesārņojuma tīrīšanas talkas

Pasākumi dienvidu valstīs

KĀ TO VEICINĀT PRIVĀTĀS ZEMĒS?

Citi instrumenti

Zemes lietošanas
tiesību nodošana

Pārrobežu ziedojumi
(investīcijas dabas
aizsardzībā citās
valstīs)

Atšķirīgais ES kartē

Zemes ekonomiskā vērtība un
ražošanas potenciāls

Zemes izmantošanas mērķi

**KAS ir aktīvais dabas
aizsardzības pasākumu veicējs –
vides NVO vai zemes īpašnieks?**

Drošās ostas likums (Safe Harbour Law) ASV

- Nosacījumi, kas pasargā zemes īpašnieku no ierobežojumiem, ja dabas vērtības īpašumā palielinās viņa darbības rezultātā

At left, biologist Greg Hagan drills an artificial cavity. Photo by Jim Cox. Center, Close-up of an artificial cavity insert. Photo by Robert L. Crawford. At right, pine tree with artificial cavity insert. Photo from Tall Timbers Photo archives.

vey critical shelter from nocturnal predators and inclement weather.

But the process of chiseling away at a mature tree in an effort to create a cavity can take months or years. Given the lengthy process, woodpeckers, particularly the young ones, are dependent on the cavities provided by their forbearers rather than the cavities that they might try to excavate anew. Cavities persist for many years, after all, and a woodpecker family that has occupied a territory for decades can accumulate dozen of cavities through the individual actions of its family members.

Duplicating a Critical Resource

Cavities were known to be a critical ecological resource that was tightly linked with population stability, but it took some innovative thinking to figure out how to

It took about 45 minutes for Copeyon to excavate such a structure, not the months or years it might take a woodpecker, and the woodpeckers loved it.

Walter's team placed 20 clusters of artificial cavities in mature pine forests in the North Carolina Sandhills region. The trees selected were immersed in areas that had suitable foraging habitat for woodpeckers but otherwise were not inhabited. Within a year, Red-cockaded Woodpeckers were living in 19 of the 20 clusters.

This key management tool helped to turn the tables for a threatened species that seemed to be headed for a very uncertain future in the 1980s. In addition to drilled artificial cavities, biologists now insert box cavities directly into trees as another method of enhancing cavity resources. Development and application of the management tool also represented one of the most rewarding

Rīcības izvēles

Dabas aizsardzība privātās zemēs: normatīvais regulējums VAI mērķtiecīga rīku izvēle galveno izaicinājumu risināšanai

Kāda ir Latvijas pozīcija par to, ko un kā darām ar saviem resursiem: pieeja viss ir slikti – jāierobežo saimniekošana VAI viedā saimniekošana klimata, dabas un sociālo mērķu sasniegšanai

Kurā desmitgadē pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas zemes īpašnieks tiks uzskatīts par partneri dabas aizsardzības mērķu sasniegšanai?

